دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

دانشکده پزشکی

گروه پزشکی اجتماعی و خانواده

طرح درس ترمی

عنوان درس : اصول اپیدمیولوژی **مخاطبان:** دانشجویان چهارم پزشکی - مقطع علوم پایه

تعداد واحد: ۲ واحد نظری **ساعت پاسخگویی به سوالات فراگیر:** یکشنبه ها- ساعت ۱۲ تا ۱۴

زمان ارائه درس: ساعت ۸ لغایت ۱۰ روزهای شنبه هرهفته نیمسال دوم سال تحصیلی ۴۰۰- ۹۹

مدرس: دکتر علی عزیزی متخصص پزشکی اجتماعی

درس پیش نیاز: اصول خدمات سلامت

هدف کلی درس : آشنایی دانشجویان با اصول اولیه و زیر بنایی اپیدمیولوژی

اهداف کلی جلسات : (جهت هر جلسه یک هدف)

آشنایی دانشجویان با:

۱- تعریف، کاربردها، تاریخچه و مفاهیم اپیدمیولوژی
۲- ابزارهای اندازه گیری و اندازه های مهم در اپیدمیولوژی
۳- میزان های مرگ میر
۴- میزان های ابتلاء : میزان بروز
۵- میزان های ابتلاء : میزان شیوع
۶- واژه ها ی متداول در اپیدمیولوژی بیماریهای عفونی
۷- دینامیک انتقال بیماریها
۸- اصول مطالعات مقطعی و اکولوژیک
۹- اصول مطالعات مورد – شاهدی (قسمت اول)
۱۰- اصول مطالعات مورد – شاهدی (قسمت دوم)
۱۱- اصول مطالعات کوهورت
۱۲- اصول مطالعات مداخله ای
۱۳- کارآزمایی بالینی تصادفی
۱۴- ارتباط و علیت در اپیدمیولوژی
۱۵- سوگیری(بایاس) در تفسیر روابط علیت
۱۶- ارزیابی آزمونهای تشخیصی و غربالگری
۱۷- اپیدمی ها و چگونگی بررسی آنها

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

۱- هدف کلی جلسه اول: آشنایی دانشجویان با تعریف، کاربردها، تاریخچه و مفاهیم اپیدمیولوژی

اهداف ویژه جلسه اول: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۱-۱- تعریف جامعی از اپیدمیولوژی را ارائه دهند.

۱-۲- تاریخچه مختصری از فعالیت های اپیدمیولوژی را ذکر نمایند.

۱-۳- زمینه های فعالیت اپیدمیولوژی و کاربرد آن را فهرست نمایند.

۱-۴- رابطه بین اپیدمیولوژی و پزشکی بالینی را توضیح دهند.

۱-۵- تفاوتهای بین اپیدمیولوژی و پزشکی بالینی را بیان نمایند.

۱-۶- رویکرد اپیدمیولوژیک به مشکلات سلامت را شرح دهند.

۲- هدف کلی جلسه دوم: آشنایی دانشجویان با ابزارهای اندازه گیری و اندازه های مهم در اپیدمیولوژی

اهداف ویژه جلسه دوم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۲-۱- ابزارهای اصلی اندازه گیری وقایع مختلف در اپیدمیولوژی را فهرست نمایند.

۲-۲- انواع نسبت های (Ratio) مهم را شرح دهند.

۲-۳- انواع میزان ها (Ratio) و کاربرد آن ها را بیان نمایند.

۲-۴- تفاوت بین میزان های خام، اختصاصی و استاندارد شده را بیان نمایند.

۲-۵- مفهوم صورت کسر (Numerator Fraction) در اپیدمیولوژی را شرح دهند.

۲-۶- مفهوم مخرج کسر (Denominator Fraction) در اپیدمیولوژی را توضیح دهند.

۲-۷- انواع مخرج کسر (Denominator Fraction) در اپیدمیولوژی را توضیح دهند.۳ابزارهای اندازه گیری مرگ ومیر را توضیح دهند.

۳- هدف کلی جلسه سوم: آشنایی دانشجویان با میزان های مرگ میر

اهداف ویژه جلسه سوم : در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۳-۱- میزان خام مرگ را محاسبه نمایند.

۳-۲- موارد استفاده و محدودیت های میزان خام مرگ را بیان نمایند.

۳-۳- میزان های اختصاصی مرگ را محاسبه نمایند.

۳-۴- موارد استفاده و محدودیت های میزان های اختصاصی را توضیح دهند.

۳-۵- میزان (نسبت) کشندگی بیماری ها را محاسبه و تفسیر نمایند.

۳-۶- میزان نسبی (نسبت) مرگ و میر را محاسبه و نفسیر نمایند.

۳-۷- میزان بقاء survival Rate را محاسبه و کاربردهای آن را توضیح دهند.

۳-۸- ارزش داده های ابتلاء را بیان نمایند.

۳-۹- روش محاسبه میزان های مرگ تطبیق داده شده یا استاندارد شده را شرح دهند.

۳-۱۰- موارد کاربرد میزان های مرگ تطبیق داده شده یا استاندارد شده را توضیح دهند.

۴- هدف کلی جلسه چهارم: آشنایی دانشجویان با میزان های ابتلاء : میزان بروز

اهداف ویژه جلسه چهارم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۴-۱- بروز را تعریف و محاسبه نمایند.

۴-۲- انواع بروز را محاسبه و تفسیر نمایند.

۴-۳- کاربردهای میزان بروز را توضیح دهند.

۴-۴- مشکلات اندازه گیری میزان بروز را توضیح دهند

۵- هدف کلی جلسه پنجم: آشنایی دانشجویان با میزان های ابتلاء : میزان شیوع

اهداف ویژه جلسه پنجم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۵ -۱- شیوع را تعریف و محاسبه نمایند.

۵-۲- انواع شیوع را محاسبه و تفسیر نمایند.

۵-۳- کاربردهای میزان شیوع را توضیح دهند.

۵-۴- مشکلات اندازه گیری میزان شیوع را توضیح دهند.

۵-۵-رابطه بین میزان بروز و شیوع را توضیح دهند

۶- هدف کلی جلسه ششم: آشنایی دانشجویان با واژه ها ی متداول در اپیدمیولوژی بیماریهای عفونی

اهداف ویژه جلسه ششم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۶-۱- وا ژه های متداول در مورد مخزن و منبع بیماری های عفونی را شرح دهند.

۶-۲- اصطلاحات متداول در مورد راههای انتقال بیماری های عفونی را توضیح دهند.

۶-۳- اصطلاحات متداول در مورد میزبان حساس را تعریف نمایند.

۶-۴- تفاوت بین راههای انتقال مسقیم و غیر مستقیم بیماری های عفونی را توضیح دهند.

۶-۵- تفاوت بین اصطلاحات دوره کمون، دوره نهفتگی و دوره واگیری را توضیح دهند.

۷- هدف کلی جلسه هفتم: آشنایی دانشجویان با دینامیک انتقال بیماریها

اهداف ویژه جلسه هفتم : در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۷-۱- اصطلاحات متداول در مورد میزبان حساس را تعریف نمایند.

۷-۲- راههای انتقال مسقیم بیماری های عفونی را توضیح دهند

۷-۳- راههای انتقال غیر مستقیم بیماری های عفونی را توضیح دهند.

۷-۴- اصطلاحات دوره کمون، دوره نهفتگی و دوره واگیری را توضیح دهند

۸- هدف کلی جلسه هشتم : آشنایی دانشجویان با اصول مطالعات مقطعی و اکولوژیک

اهداف ویژه جلسه هشتم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۸-۱- انواع مطالعات اپیدمیولوژیک را نام ببرند

۸-۲- خصوصیات و کاربرد یک مطالعه توصیفی را توضیح دهند.

۸-۳- مراحل انجام مطالعه توصیفی را توضیح دهند.

۸-۴- خصوصیات مطالعه مقطعی و نحوه طراحی آن را بیان نمایند.

۸-۵- خصوصیات مطالعه همبستگی (اکولوژیکال) و نحوه طراحی آن را بیان نمایند.

۸-۶- مزایا و معایب مطالعه مقطعی را توضیح دهند.

۸-۷- مزایا و معایب مطالعه همبستگی (اکولوژیکال) را شرح دهند.

۹- هدف کلی جلسه نهم: آشنایی دانشجویان با اصول مطالعات مورد – شاهدی (قسمت اول)

اهداف ویژه جلسه نهم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۹-۱- خصوصیات مطالعه مورد شاهدی را فهرست نمایند.

۹-۲- لزوم انتخاب گروه شاهد در مطالعات تحلیلی را تشریح نمایند.

۹-۳- نحوه طراحی مطالعه مورد – شاهدی را توضیح دهند.

۹-۴- طراحی مطالعه مورد شاهدی را ترسیم نمایند.

۱۰- هدف کلی جلسه دهم: آشنایی دانشجویان با اصول مطالعات مورد – شاهدی (قسمت دوم)

اهداف ویژه جلسه دهم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۱۰-۱- روش های انتخاب موردها و شاهدها را توضیح دهند.

۱۰-۲- روش های همسان سازی گروه مورد و شاهد را توضیح دهند.

۱۰-۳- مفهوم Odds Ratio را توضیح دهند.

۱۰-۴- دریک مطالعه مورد شاهدی Odds Ratio را محاسبه نموده و آن را تفسیر نمایند .

۱۰-۵- نقاط قوت و ضعف یک مطالعه مورد شاهدی را تشخیص داده و بیان نمایند.

۱۰-۶- انواع سوء گیریهای رایج در مطالعه مورد- شاهد را توضیح دهند.

۱۱- هدف کلی جلسه یازدهم : آشنایی دانشجویان با اصول مطالعات کوهورت

اهداف ویژه جلسه یازدهم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۱۱-۱- خصوصیات مطالعه همگروهی را فهرست نمایند.

۱۱-۲- نحوه طراحی مطالعه همگروهی را توضیح دهند.

۱۱-۳- طراحی مطالعه همگروهی را ترسیم نمایند.

۱۱-۴- نقاط قوت و ضعف یک مطالعه همگروهی را تشخیص داده و بیان نمایند.

۱۱-۵- مفهوم خطر نسبی و خطر منتسب را توضیح دهند.

۱۱-۶- خطرنسبی را در یک مطالعه همگروهی محاسبه نموده و آن را تفسیر نمایند.

۱۱-۷- انواع سوء گیریهای رایج در مطالعه مورد- شاهد را توضیح دهند.

۱۲- هدف کلی جلسه دوازدهم : آشنایی دانشجویان با اصول مطالعات مداخله ای

اهداف ویژه جلسه دوازدهم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۱۲-۱- تفاوت مطالعات مداخله ای و سایر أنواع مطالعات تحلیلی را تشریح نمایند.

۱۲-۲- مفهوم مداخله در مطالعات مداخله ای را توضیح دهند.

۱۲-۳- أنواع گروه شاهد در مطالعات مداخله ای را تعریف نمایند.

۱۲-۴- روش تخصیص تصادفی افراد به گروه مداخله و شاهد را توضیح دهند.

۱۲-۵- أنواع کور سازی در کارآزمایی های بالینی تصادفی را تشریح نمایند

۱۳- هدف کلی جلسه سیزدهم: آشنایی دانشجویان با کارآزمایی بالینی تصادفی

اهداف ویژه جلسه سیزدهم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۱۳-۱- طراحی مطالعه کارآزمایی بالینی موازی را توضیح دهند.

۱۳-۲- طراحی مطالعه کارآزمایی بالینی متقاطع را توضیح دهند

۱۳-۳- طراحی مطالعه کارآزمایی بالینی موازی، متقاطع برنامه ریزی نشده را توضیح دهند

۱۳-۴- طراحی مطالعه کارآزمایی بالینی فاکتوریال را توضیح دهند

۱۳-۵- روش های نشان دادن نتایج کارآزمایی بالینی تصادفی را توضیح دهند.

۱۳-۶- روش تفسیر نتایج کارآزمایی بالینی تصادفی را توضیح دهند.

۱۳-۷- مفهوم اعتبار داخلی و خارجی در کازمایی های بالینی تصادفی را بیان نمایند

۱۳-۸- مراحل آزمایش یک داروی جدید در علم پزشکی را توضیح دهند.

۱۴- هدف کلی جلسه چهاردهم: آشنایی دانشجویان با ارتباط و علیت در اپیدمیولوژی

اهداف ویژه جلسه چهاردهم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۱۴-۱- ارتباط و علیت را تعریف نموده و انواع ارتباط را نام ببرد.

۱۴-۲- معیارهای قضاوت در مورد علیت را نام ببرد.

۱۴-۳- رابطه ساختگی غیر مستقیم و مستقیم را توضیح دهند.

۱۴-۴- رابطه علیتی یک به یک و چند عاملی را بیان نمایند.

۱۴-۵- معیارهای هیل برای اثبات نقش علیتی یک رابطه را تفسیر نمایند.

۱۵- هدف کلی جلسه پانزدهم: آشنایی دانشجویان با سوگیری(بایاس) در تفسیر روابط علیت

اهداف ویژه جلسه پانزدهم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۱۵-۱- مفهوم مخدوش شدن در رابطه علیت را توضیح دهند.

۱۵-۲- انواع بایاس در رابطه علیت را توضیح دهند.

۱۵-۳- تعریف متغیر مخدوش گر را بیان نمایند

۱۵-۴- برهمکنش(اینتر اکشن) بین متغیرها را توضیح دهد.

۱۵-۵- روش های مقابله با انواع بایاس را تشریح نمایند.

۱۶- هدف کلی جلسه شانزدهم: آشنایی دانشجویان با ارزیابی آزمونهای تشخیصی و غربالگری

اهداف ویژه جلسه سیزدهم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۱۶-۱- غربالگری را تعریف نمایند.

۱۶-۲- خصوصیات یک آزمایش غربالگری مناسب را بیان نمایند.

۱۶-۳- اعتبار آزمایش های غربالگری را توضیح داده و اجزاء تشکیل دهنده آن را شرح دهند.

۱۶-۴- پایایی آزمایش های غربالگری را توضیح داده و اجزاء تشکیل دهنده آن را شرح دهند.

۱۶-۵- رابطه بین اعتبار و پایایی را توضیح دهند.

۱۶-۶- ارزش اخباری مثبت و منفی را توضیح دهند.

۱۶-۷- حساسیت و ویژگی آزمون های غربالگری را محاسبه نموده و نتایج را تفسیر نمایند.

۱۶-۸- ارزش اخباری را در آزمون های غربالگری محاسبه نموده و نتایج را تفسیر نمایند.

۱۶-۹- رابطه بین ارزش اخباری آزمایش و شیوع بیماری را توضیح دهند.

۱۷- هدف کلی جلسه هفدهم: آشنایی دانشجویان با اپیدمی ها و چگونگی بررسی آنها

اهداف ویژه جلسه هفددهم: در پایان این جلسه این جلسه دانشجو یان قادر باشند

۱۷-۱- اپیدمی را با ذکر مثال هایی تعریف نمایند.

۱۷-۲- اهداف بررسی یک اپیدمی را فهرست کنند.

۱۷-۳- الگوهای مختلف اپیدمی را شرح دهند.

۱۷-۴- منحنی های اپیدمی منبع مشترک لحظه ای، مداوم و پیشرونده را رسم کنند.

۱۷-۵- مراحل بررسی یک اپیدمی منبع مشترک لحظه ای را توضیح دهند.

منابع:

۱- آخرین ویرایش(ششم) کتاب اپیدمیولوژی لئون گوردیس ترجمه دکتر حسن صباغیان – دکتر کورش هلاکوئی نائینی (منطبق با سر فصل مطالب درس اصول اپیدمیولوژی- بهداشت عمومی ۲)

۲- جلد دوم چاپ سوم (۱۳۹۲) کتاب جامع بهداشت عمومی .تالیف دکتر حسین حاتمی و همکاران. (فصل های منطبق با سر فصل درس بهداشت عمومی ۲)

۳- جلد اول درسنامه پزشکی اجتماعی و طب پیشگیری (J . A Park) – ترجمه دکتر حسین شجاعی تهرانی- چاپ چهارم (۱۳۹۱) - (منطبق با سر فصل مطالب درس اصول اپیدمیولوژی- بهداشت عمومی ۲)

روش تدریس:

روش تدریس بصورت سخنرانی و با استفاده از اسلاید و وایت بورد، توام با طرح سوال می باشد. به منظور ایجاد

مشارکت دانشجو یان در امریادگیری در خلال سخنرانی از شیوه پرسش و پاسخ و بحث استفاده می شود.

وسایل آموزشی :

کلاس مناسب با امکانات دیداری – شنیداری(کامپیوتر، ویدئو پروزکتور، وایت بورد یا تخته هوشمند)

سنجش و ارزشیابی

آزمون	روش	سهم از نمره کل(بر حسب درصد)	تاریخ	ساعت
کوئیز	حداقل۲ بار از هر دانشجو در طول ترم پرسش شفاهی خواهد شد(در ابتدای هر جلسه از تعدادی از دانشجویان از جلسه قبل)	**۱۰٪**	//////////////	//////////
آزمون میان ترم	**کتبی:** MCQ و تشریحی	**۴۵٪**	**۱۴۰۰/۱/۲۱**	**۱۲ – ۱۳**
آزمون پایان ترم	**کتبی:** MCQ و تشریحی	**۴۵٪**	طبق اعلام آموزش دانشکده	
حضور فعال در کلاس	یک غیبت مجاز می باشد، غیبت دوم ۰/۲۵ و غیبت سوم ۰/۵ نمره کم می شود(مگر با ارائه مدرک قابل قبول) و بیش از ۳ غیبت طبق مقررات آموزش برخورد می گردد.			

مقررات کلاس و انتظارات از دانشجو:

رعایت بند الف ماده ۳ رفتار حرفه ای دانشجو یانیان دانشکده ها و دانشگاههای علوم پزشکی کشور به شرح ذیل:

ماده ۳- رفتار حرفه ای

الف –الزامات کلی دانشجو یان در محیط های آموزشی پژوهشی:

۱-۳ - *دانشجویان باید از ایجاد هر گونه اخلال به هنگام تدریس خودداری نمایند ؛* ***مصادیق اخلال*** *در هنگام تدریس مانند:*

۱-۱-۳) ورود به کلاس بعد از مدرس

۲-۱-۳) خوردن و آشامیدن

۳-۱-۳) بلند صحبت کردن ، خندیدن و ایجاد سر و صدا

۴-۱-۳) استفاده از تلفن همراه و سایر وسایل صوتی و تصویری

نام و امضای مدرس: **نام و امضای مدیر گروه:** **نام و امضای مسئول EDO دانشکده:**

تاریخ تحویل: **تاریخ ارسال:** **تاریخ ارسال :**

جدول زمانبندی درس اصول اپیدمیولوژی- ترم چهارم پزشکی-۲ واحد– نیمسال اول تحصیلی ۹۹- ۹۸

روز و ساعت جلسه : شنبه ۸ تا ۱۰- کلاس درس دکتر نوروزنژاد

جلسه	تاریخ	موضوع	مدرس
۱	۹۹/۱۰/۲۷	تعریف، کاربردها، تاریخچه و مفاهیم اپیدمیولوژی	دکتر عزیزی
۲	۹۹/۱۱/۴	وقوع بیماری ها :مراقبت و اندازه های ابتلاء	دکتر عزیزی

۳	۹۹/۱۱/۱۱	وقوع بیماری ها :اندازه های مرگ و سایر اندازه های سلامت	دکتر عزیزی
۴	۹۹/۱۱/۱۸	واژه ها و روش های انتقال بیماری ها،	دکتر عزیزی
۵	۹۹/۱۱/۲۵	اصول مطالعات مقطعی و اکولوژیک	دکتر عزیزی
۶	۹۹/۱۲/۲	اصول مطالعات مورد – شاهدی	دکتر عزیزی
۷	۹۹/۱۲/۹	اصول مطالعات کوهورت	دکتر عزیزی
۸	۹۹/۱۲/۱۶	برآورد خطر	دکتر عزیزی
۹	۹۹/۱۲/۲۳	اصول مطالعات مداخله ای	دکتر عزیزی
۱۰	۱۴۰۰/۱/۱۴	کار آزمایی بالینی تصادفی	دکتر عزیزی
۱۱	۱۴۰۰/۱/۲۱	ارتباط و علیت در اپیدمیولوژی	دکتر عزیزی
۱۲	۱۴۰۰/۱/۲۸	سوگیری(بایاس) در تفسیر روابط علیت	دکتر عزیزی
۱۳	۱۴۰۰/۲/۴	اصول و کاربرد غربالگری	دکتر عزیزی
۱۴	۱۴۰۰/۲/۱۱	ارزیابی آزمون های تشخیصی	دکتر عزیزی
۱۵	۱۴۰۰/۲/۱۸	اپیدمی ها و چگونگی بررسی آنها (۱)	دکتر عزیزی
۱۶	۱۴۰۰/۲/۲۵	اپیدمی ها و چگونگی بررسی آنها (۲)	دکتر عزیزی
۱۷	۱۴۰۰/۳/۱	تاریخچه طبیعی بیماری و پیش آگهی	دکتر عزیزی